

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΤΑ ΕΠΑΛ (ΟΛΕΣ ΟΙ ΤΑΞΕΙΣ)

Νομικό Πλαίσιο:

Σε συνέχεια του υπ' αριθ. Φ20/72380/Δ4/09-05-2019 εγγράφου της υπηρεσίας μας, με το οποίο σας γνωστοποιήθηκε η δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως του ν. 4610/2019 (ΦΕΚ 70/τ.Α'/07-05-2019) με θέμα «Συνέργειες Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι., πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, πειραματικά σχολεία, Γενικά Αρχεία του Κράτους και λοιπές διατάξεις» σας ενημερώνουμε ότι, στο τεύχος Β' της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως με **αρ. φύλλου 1675/τ.Β'/14-05-2019 δημοσιεύθηκε η υπ' αριθ. Φ4/72379/Δ4/09-05-2019** Απόφαση της Υφυπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων με θέμα «Καθορισμός «Γραπτώς εξεταζόμενων» και «μη εξεταζόμενων μαθημάτων» των ΕΠΑ.Λ. και τρόπου εξέτασης και αξιολόγησης των μαθημάτων των ΕΠΑ.Λ. κατά τη διάρκεια των τετραμήνων και στις προαγωγικές, απολυτήριες και πτυχιακές εξετάσεις των ΕΠΑ.Λ. – Οργάνωση προαγωγικών, απολυτήριων και πτυχιακών εξετάσεων ΕΠΑ.Λ.», η οποία έχει εκδοθεί κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ανωτέρω νόμου. Υπενθυμίζεται ότι η προαναφερθείσα Υπουργική Απόφαση έχει ταυτόσημο περιεχόμενο με την **υπ' αριθ. Φ4/22523/Δ4/13-02-2019** εγκύκλιο για τα θέματα αξιολόγησης που σας έχει αποσταλεί από την υπηρεσία μας.

Ι. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ 1. Νέα Ελληνικά Για την εξέταση στο μάθημα «Νέα Ελληνικά» **σε όλες τις τάξεις του ΕΠΑ.Λ., η οποία διαρκεί τρεις (3) ώρες, δίνονται στους/στις μαθητές/-τριες δύο (2) κείμενα** τα οποία ανταποκρίνονται στην αντιληπτική ικανότητά τους, **σχετίζονται με θεματικό κύκλο οικείο από τη σχολική διδασκαλία και είναι δυνατόν να συνοδεύονται από εικόνες** και άλλο οπτικοακουστικό υλικό.

Σχόλιο: Τα κείμενα να είναι ευσύνοπτα, ώστε να μπορεί να γίνει η σχετική επεξεργασία τους με άνεση από τους/τις μαθητές/τριες. Το μη λογοτεχνικό κείμενο καλό θα είναι να μην ξεπερνά τις 400 λέξεις. Επίσης, είναι θετικό ότι μπορεί να είναι και πολυτροπικό με χρήση και μίας φωτογραφίας, γελοιογραφίας, ή ενός απλού

γραφήματος. Σε αυτή την περίπτωση είναι αναπόσπαστο μέρος του κειμένου και μπορεί να διατυπωθεί σχετικό ερώτημα.

Το ένα κείμενο αναφέρεται στο γνωστικό αντικείμενο της Γλώσσας και **είναι μη λογοτεχνικό, μη διδαγμένο** (δημοσιογραφικό κείμενο ή επιστημονικό ή πληροφοριακό άρθρο, συνέντευξη, κριτική, ομιλία, επιστολή, επιφυλλίδα ή δοκίμιο), ενώ **το άλλο αναφέρεται στο γνωστικό αντικείμενο της Λογοτεχνίας** και είναι **αδίδακτο, ποιητικό ή πεζό**, (διήγημα ή απόσπασμα από μυθιστόρημα ή θεατρικό έργο). Τα δύο κείμενα συνοδεύονται από **σύντομο εισαγωγικό σημείωμα χωρίς ερμηνευτικά σχόλια**.

Σχόλιο: Είναι σημαντικό το λογοτεχνικό κείμενο να είναι προσιτό και κατανοητό για τους/τις μαθητές/τριες. Ας αξιοποιηθούν π.χ. τα βιβλία του ΓΕΛ για ανάλογα κείμενα. Το πεζό κείμενο να είναι σύντομο όχι πάνω από 400 λέξεις (ή και μικρότερο ανάλογα με την τάξη).

Οι μαθητές/-τριες καλούνται να απαντήσουν σε **τρεις (3) δραστηριότητες που συνοδεύουν κάθε κείμενο**, από τις οποίες:

- i. οι δύο πρώτες αφορούν στην **κατανόηση του κειμένου** και στην **προσέγγιση της γλώσσας του** και βαθμολογούνται **η καθεμιά με 15 μονάδες**
- ii. η τρίτη αφορά στην **παραγωγή γραπτού λόγου** και **βαθμολογείται με 20 μονάδες**.

Συνολικά, οι δραστηριότητες κατανόησης και προσέγγισης της γλώσσας των δύο κειμένων βαθμολογούνται **με 60 (4X15) μονάδες** και οι δραστηριότητες παραγωγής λόγου **με 40 (2X20) μονάδες**.

Στις δραστηριότητες που αφορούν στην κατανόηση του κειμένου και στην προσέγγιση της γλώσσας του και **οι οποίες περιλαμβάνουν υποερωτήματα οι μονάδες επιμερίζονται αναλόγως.**

αα. Στο **γνωστικό αντικείμενο της Γλώσσας** καλούνται οι μαθητές/-τριες να απαντήσουν σε ερωτήματα που περιλαμβάνονται στις παρακάτω δραστηριότητες:

Με την πρώτη δραστηριότητα (μονάδες 15) ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/-τριών:

i. να εντοπίζουν και να παρουσιάζουν **κάποια από τα παρακάτω στοιχεία:** τις πληροφορίες που περιέχονται στο κείμενο, τις βασικές ιδέες και τα επιχειρήματα του συγγραφέα, το πρόβλημα που θέτει, τις θέσεις που υποστηρίζει, τη σχέση του βασικού μηνύματος του κειμένου με τις περιστάσεις επικοινωνίας και τον σκοπό για τον οποίο γράφτηκε, καθώς και **με τους τρόπους και τα μέσα πειθούς που αξιοποιούνται στο κείμενο** (με ποικίλες ερωτήσεις ανοικτού και **κλειστού τύπου**) ή/και

ii. να **αποδίδουν περιληπτικά και να πυκνώνουν το νόημα μέρους του κειμένου ή ολόκληρου του κειμένου**, λαμβάνοντας υπόψη συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο.

Σχόλιο: **Η περίληψη δεν είναι υποχρεωτική.** Αν ζητηθεί πυκνωση, τότε ας βαθμολογηθεί με 15 μονάδες (Περιεχόμενο: 8, Έκφραση: 5, Δομή: 2) Οι διατυπώσεις μπορούν να έχουν την εξής μορφή:

Να παρουσιάσετε συνοπτικά στους/στις συμμαθητές/τριές σας τις απόψεις που διατυπώνονται για τη γλώσσα των νέων στη δεύτερη και τρίτη παράγραφο (60 λέξεις).

Στην τάξη σας διερευνάτε το χάσμα των γενεών. Στο πλαίσιο συζήτησης περιγράφετε (σε 60-70 λέξεις) τα βασικά

χαρακτηριστικά των σημερινών νέων στην Ελλάδα¹ της οικονομικής κρίσης αξιοποιώντας σχετικές αναφορές του κειμένου (παράγραφοι 3 και 4).

Να αποδώσετε περιληπτικά (σε 60 λέξεις) το περιεχόμενο της δεύτερης και τρίτης παραγράφου του κειμένου διατηρώντας το ίδιο επικοινωνιακό πλαίσιο².

- Η περίληψη που εντάσσεται στο πλαίσιο ανακοίνωσης π.χ. προς τους/τις συμμαθητές/τριες της τάξης θα μπορούσε να ξεκινάει π.χ. Στο κείμενο/Στο άρθρο (της εφημερίδας...) που διάβασα γίνεται λόγος για Ο συγγραφέας/αρθρογράφος αναφέρει ... επισημαίνει ... καταλήγει.
- Η περίληψη που εντάσσεται στο ίδιο επικοινωνιακό πλαίσιο με το αρχικό κείμενο π.χ. άρθρο δεν χρειάζεται λεκτικά ρήματα και ύφος πλαγίου λόγου. Διατηρεί το ύφος του αρχικού κειμένου π.χ. ύφος άρθρου με έναν ενδεικτικό τίτλο για το συγκεκριμένο μέρος που ζητείται περίληψη.

☞ Εάν επιλέξετε ερώτηση κλειστού τύπου π.χ. Σ ή Λ θα ήταν καλό να τεκμηριώνουν με μία χαρακτηριστική φράση του κειμένου την επιλογή τους π.χ.

Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες (με ένα Σ ή Λ αντίστοιχα) (μονάδες 5) [τεκμηριώνοντας τους χαρακτηρισμούς σας με αναφορές από το κείμενο (μονάδες 10)] Σύνολο 15 μονάδες

Με βάση το παραπάνω κείμενο μπορείτε να υποστηρίξετε τις παρακάτω διατυπώσεις; Να σημειώσετε ένα ΝΑΙ ή ένα ΟΧΙ. (μονάδες 5) [τεκμηριώνοντας τους χαρακτηρισμούς σας με αναφορές από το κείμενο (μονάδες 10)] Σύνολο 15 μονάδες

¹ Η περίληψη εδώ στοχεύει στην επιλογή συγκεκριμένων αναφορών με βάση το κοινό θέμα.

² Το επικοινωνιακό πλαίσιο σε αυτή την περίπτωση δεν απαιτεί λεκτικές εισαγωγικές αναφορές. Μπορεί να δοθεί ένας ενδεικτικός τίτλος πριν την περίληψη.

Με τη **δεύτερη δραστηριότητα (μονάδες 15)**, ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/-τριών:

- i. **είτε** να αναγνωρίζουν τη **βασική δομή του κειμένου** ή τη δομή και τον τρόπο ανάπτυξης μιας παραγράφου
- ii. **είτε** να εντοπίζουν τις **διαρθρωτικές λέξεις-φράσεις** που βοηθούν στη συνοχή και νοηματική αλληλουχία του κειμένου
- iii. **είτε** να αποδίδουν με **πλαγιότιτλους** το νόημα των παραγράφων ή ενοτήτων του κειμένου
- iv. **είτε** να **μετασχηματίζουν λέξεις ή φράσεις** ή μέρη ή και ολόκληρο το κείμενο αλλάζοντας τη γραμματική μορφή, τη σύνταξη, το λεξιλόγιο (συνώνυμα ή συνώνυμες φράσεις, αντώνυμα, παράγωγα, σύνθετα κ.λπ.), **τα σημεία στίξης**, σύμφωνα με συγκεκριμένες περιστάσεις επικοινωνίας και να σχολιάζουν το επικοινωνιακό αποτέλεσμα
- v. **είτε** να ερμηνεύουν λέξεις-φράσεις του κειμένου με βάση τα κειμενικά συμφραζόμενα και το επικοινωνιακό πλαίσιο.

Σχόλιο: Μπορείτε να συνδυάσετε **δύο περιπτώσεις (είτε ... είτε)** επιμερίζοντας τις μονάδες ανάλογα με τη δυσκολία των υποερωτημάτων.

Η **τρίτη δραστηριότητα αφορά στην παραγωγή λόγου**, με την οποία ζητείται από τους μαθητές/-τριες να συντάξουν δικό τους κείμενο, ενταγμένο **σε επικοινωνιακό πλαίσιο**, στο οποίο κρίνουν ή σχολιάζουν σημεία του κειμένου ή αναπτύσσουν τεκμηριωμένα προσωπικές απόψεις, παίρνοντας αφορμή από το αρχικό κείμενο. **Η έκταση της ανάπτυξης αυτής καθορίζεται κατά προσέγγιση, χωρίς να υπερβαίνει τις 200-250 λέξεις. (μονάδες 20)**

Σχόλιο: Το επικοινωνιακό πλαίσιο είθισται να είναι επιστολή π.χ. προς τον αρθογράφο ή την εφημερίδα, δημόσια ομιλία, άρθρο. Ακολουθούν ενδεικτικές διατυπώσεις κυρίως ως προς τον τρόπο σύνδεσης της ζητούμενης παραγωγής λόγου με το κείμενο.

- Με αφορμή το παραπάνω δημοσίευμα της εφημερίδας *Το Βήμα* αναλαμβάνετε να δημοσιεύσετε ένα άρθρο (300 λέξεις) στη σχολική εφημερίδα, όπου διατυπώνετε προτάσεις για το πώς το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα θα μπορούσε να ανταποκριθεί καλύτερα στις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.
- Με αφορμή το παραπάνω δημοσίευμα της εφημερίδας *Το Βήμα* και ειδικότερα την αναφορά ότι «Τα δεδομένα που ίσχυαν μέχρι πρότινος στην αγορά εργασίας έχουν ανατραπεί, οι απαιτήσεις έχουν αλλάξει και τα πρώτα «θύματα» αυτής της αλλαγής είναι κατά κύριο λόγο οι νέοι, των οποίων η ανεργία καλπάζει, αλλά και οι ίδιοι οι εργαζόμενοι, οι οποίοι τα τελευταία χρόνια νιώθουν έντονη εργασιακή ανασφάλεια.» αναλαμβάνετε να δημοσιεύσετε ένα άρθρο στη σχολική εφημερίδα, όπου διατυπώνετε τις ανησυχίες σας για το σύγχρονο εργασιακό περιβάλλον και τις επιπτώσεις του για τους νέους ανθρώπους.
- Αφού διαβάσατε την παραπάνω δημοσίευση, αποφασίσατε να στείλετε μία επιστολή στον αρθογράφο, στην οποία αναπτύσσετε τις απόψεις σας για τη συμβολή του Τύπου στην ενημέρωση της κοινής γνώμης και την προάσπιση της δημοκρατίας.
- Ο αρθογράφος κρίνει ότι οι αναγνώστες «Θα αγόραζαν ένα έντυπο, αν μπορούσε να τους προσφέρει μια υπηρεσία. Θα ήταν ικανοποιημένοι, αν μια εφημερίδα γινόταν πλοηγός στη θάλασσα των πληροφοριών που τους περιβάλλει και μπορούσε να βάλει τάξη στο χάος.» Συμφωνείτε με αυτό; Στην

απάντηση-επιστολή σας προς τον αρθρογράφο να αξιοποιήσετε τις δικές σας εμπειρίες και επιλογές.

- Κατά τον αρθρογράφο «η πολιτικά και αισθητικά ανήσυχη νεολαία, αυτή που δίνει τον ζωηρό τόνο της τελευταίας δεκαπενταετίας, η νεολαία των καταλήψεων, των διαδηλώσεων, της αυτοδιαχείρισης, του νεορομαντισμού, ενίοτε και του μηδενισμού (...) αντιμετωπίζεται (...) σαν αντικοινωνικό στοιχείο.» α) Συμφωνείτε με την άποψη αυτή ή διαφωνείτε; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας. β) Πώς, κατά τη γνώμη σας, πρέπει να αντιμετωπίζονται οι νέοι και οι νέες σήμερα; Η απάντηση στα δύο ζητούμενα θα έχει τη μορφή σύντομης ομιλίας στο πλαίσιο εκδήλωσης του σχολείου σας για τις σχέσεις γονέων-εφήβων.

αβ. **Στο γνωστικό αντικείμενο της Λογοτεχνίας** καλούνται οι μαθητές/-τριες να απαντήσουν σε ερωτήματα που περιλαμβάνονται στις παρακάτω δραστηριότητες:

Η πρώτη δραστηριότητα αφορά στην **ανάγνωση-κατανόηση του κειμένου**, με την οποία ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/-τριών **(μονάδες 15)**

i. **είτε** να εντοπίζουν στο κείμενο πληροφορίες όπως πρόσωπα, χώρο, χρόνο, κοινωνικό πλαίσιο δράσης των προσώπων, τα γεγονότα/αίτια που κατευθύνουν τη δράση των αφηγηματικών ηρώων, τα βασικά θέματα, ιδέες, που απασχολούν τον/τη λογοτέχνη και τη στάση που υιοθετεί απέναντι σε αυτά/αυτές, τεκμηριώνοντας την άποψή τους με στοιχεία του κειμένου

Σχόλιο: η ερώτηση μπορεί να είναι Σ ή Λ με τεκμηρίωση σε σημεία του κειμένου (ενδείκνυται για πεζά κείμενα).

ii. **είτε** να αναλύουν **κάποιον από τους χαρακτήρες** με βάση τα δεδομένα του κειμένου

iii. **είτε** να επισημαίνουν **τα σύμβολα**, τις φωνές, τις σιωπές σε ένα ποιητικό ή θεατρικό κείμενο κ.λπ.

Σχόλιο: η ερώτηση μπορεί να είναι αντιστοίχισης μεταξύ π.χ. συμβόλων και ερμηνειών.

Η **δεύτερη δραστηριότητα** αφορά στην προσέγγιση της γλώσσας του κειμένου, με την οποία ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/-τριών **μονάδες 15**

i. **είτε** να διακρίνουν «τι» λέει το κείμενο από το «πώς» το λέει το κείμενο και να αναγνωρίζουν τα **βασικά σημεία οργάνωσης της αφηγηματικής πλοκής ή της ποιητικής γραφής**,

ii. **είτε** να εντοπίζουν μέσα στο κείμενο συγκεκριμένους δείκτες (αφηγηματικούς τρόπους, αφηγηματικές τεχνικές, **τα ρηματικά πρόσωπα** κ.ά.),

iii. **είτε** να εντοπίζουν **εκφραστικά μέσα-τρόπους** (μεταφορές, παρομοιώσεις, επαναλήψεις, αντιθέσεις, εικόνες κ.λπ.) και να ερμηνεύουν τη λειτουργία τους στο κείμενο.

Σχόλιο: Επειδή η συγκεκριμένη δραστηριότητα έχει καθαρά λογοτεχνική χροιά, ας αξιοποιηθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο π.χ. συνδυασμό σύντομων υποερωτημάτων.

Η **τρίτη δραστηριότητα** αφορά σε ερμηνεία και παραγωγή λόγου, με την οποία προτείνεται στους μαθητές/-τριες **ένα θέμα αναγνωστικής ανταπόκρισης και ένα θέμα δημιουργικής γραφής και κάθε μαθητής/-τρια επιλέγει ένα από τα δύο.** **μονάδες 20**

Σημαντικό: Να υπάρχει πάντα η δυνατότητα επιλογής εκ μέρους των μαθητών/τριών.

Στην πρώτη περίπτωση (θέμα αναγνωστικής ανταπόκρισης) ζητείται από τους μαθητές/-τριες να αξιολογήσουν ιδέες, αξίες,

στάσεις, συμπεριφορές που αναδεικνύονται στο κείμενο, να τις συγκρίνουν με αυτές του σήμερα ή να τις συσχετίσουν με προσωπικές εμπειρίες, βιώματα, συναισθήματα κ.λπ.

Στη δεύτερη περίπτωση (θέμα δημιουργικής γραφής) ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/-τριών να μετασχηματίζουν το αρχικό κείμενο

i. είτε σε επίπεδο μορφής με τη χρήση άλλων αφηγηματικών και ποιητικών τεχνικών τις οποίες καλούνται να αξιοποιήσουν (είτε να αναδιηγηθούν τμήμα της ιστορίας από την οπτική γωνία συγκεκριμένου ήρωα **με μορφή ημερολογίου, επιστολής** κ.τ.λ. είτε να τροποποιήσουν αρχικό κείμενο με την αλλαγή οπτικής γωνίας στην αφήγηση ή του τέλους στην ιστορία, με τη δημιουργία διαλόγων, την εισαγωγή στοιχείων περιγραφής ή οπτικών, ακουστικών και άλλων εικόνων, με την απόδοση ενός παραδοσιακού ποιήματος σε ελεύθερο στίχο κ.ά.)

ii. είτε σε επίπεδο περιεχομένου με τη σύνταξη νέου κειμένου στο οποίο οι μαθητές/-τριες εκφράζουν σκέψεις και συναισθήματα αξιοποιώντας τα χαρακτηριστικά του κειμενικού είδους το οποίο καλούνται να γράψουν.

Η έκταση του μαθητικού κειμένου μπορεί να κυμαίνεται από 100 έως 150 λέξεις.

Ακολουθούν μερικά παραδείγματα διατυπώσεων:

Ποιες σκέψεις σάς προκαλεί η αρνητική στάση του πατέρα στις προσπάθειες της κόρης του να μορφωθεί; Να αναπτύξετε τις απόψεις σας σε ένα ενιαίο κείμενο 150 λέξεων.

Ή

Υποθέστε ότι είστε η Ελίζα. Συνεχίζετε την αφήγηση σε 150λέξεις δοκιμάζοντας να ερμηνεύσετε την «παράταιρη» για την εποχή

κλίση για τα γράμματα; Τι, άραγε, έκανε την Ελίζα «να μισεί τα εργόχειρα» και να αισθάνεται τη φλόγα για μάθηση;

Ποιες σκέψεις και συναισθήματα σάς προκαλεί η στάση του Κώστα Πρινούδη στις προσπάθειες της Σεμιλέ να μείνει μαζί του; Να τις αναπτύξετε σε ένα ενιαίο κείμενο 100 λέξεων.

Ή

Στο εξεταζόμενο απόσπασμα διαφαίνονται εκείνα τα στοιχεία που στάθηκαν εμπόδιο στον ερωτικό δεσμό του Κώστα και της Σεμιλέ. Πιστεύετε ότι και σήμερα υφίστανται αυτά τα εμπόδια; Να αναπτύξετε τις απόψεις σας σε ένα ενιαίο κείμενο 100 λέξεων.

Ή

Υποθέστε πως η Σεμιλέ αποφασίζει να αφηγηθεί όσα της συνέβησαν σε μία φίλη της μέσω μιας επιστολής. Να συντάξετε εκ μέρους της αυτήν την επιστολή (150 λέξεων περίπου) λαμβάνοντας υπόψη σας τα συναισθήματά της και τη δύσκολη θέση στην οποία βρίσκεται.